

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 2. april 2009 truffet vedtak i

- Sak nr:** 88/08 (arkivnr: 200801009-20)
- Saken gjelder:** Klage fra A på dommerfullmektig B og sorenskriver C ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Berit Svensli Solseth
Frode Sulland
Halvor Kjølstad
Wenche Frogn Sellæg
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen mot dommerfullmektig B avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves ved bruk av rettsmidler.
  2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.
  3. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver C.

Innledning:

Ved brev av 10. desember 2009 har A inngitt klage på dommerfullmektig B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd og sen saksbehandling. Klagen er forelagt dommerfullmektig B, som ved brev av 13. januar 2009 har avgitt uttalelse. Domstolleder, sorenskriver C, avga uttalelse i saken i brev av 16. januar 2009.

I to brev datert 30. januar 2009 har A utvidet klagen til også å gjelde sorenskriver C, i tillegg til at han supplerte klagegrunnlaget mot dommerfullmektig B.

Tilsynsutvalget forela den utvidede klagen for sorenskriver C, som avga ny uttalelse 19. februar 2009. Tilsynsutvalget har videre innhentet uttalelse fra prosessfullmektig for motparten i den angjeldende rettsaken, advokat D.

Saksfremstilling:

Saken gjelder en sivil sak for X tingrett, som ble inngitt ved stevning av 2. april 2008.

Etter felles ønske fra partene ble det besluttet å behandle saken etter reglene for småkravsprosess og uten muntlig sluttbehandling.

Ved brev av 20. august 2008 ble partene gitt en frist til 3. september 2008 med å fremsette nye bevis, påberope nye forhold og fremsette krav om sakskostnader. Ved fristens utløp var saken klar til avgjørelse.

Dom ble avsagt 14. oktober 2008.

Klager – A – har i hovedsak uttalt følgende:

”Vi anklager B for

- 1) Bruke altfor lang tid på å avsi dom
- 2) Ikke la tvil komme tiltalte til gode
- 3) Tillate motparten og bruke uriktige bevis som vi mener er i strid med straffelovens § 168.
- 4) Tillate motparten å bruke udokumenterte påstander som ikke uten videre virker pålitelige
- 5) Tillate å idømme sakskomkostninger som ikke ser ut til å vedrøre saken samt bryte taushetsplikten.
- 6) Ikke å ta hensyn til debitors økonomi når ankebeløpet ble fastsatt.

...

- 1) Bruke altfor lang tid på å avsi dom

...

Dersom saken skal løses med tvungen gjeldsordning (kreditor er ikke interessert i noen form for gjeldsordning), betyr oversittelse av fristen på minst 3 måneder ytterligere kostnader for min klient, ved at hun ikke ble innrømmet *opphold i rentekostnader* for perioden overskridelsen gjaldt.”

Oversittelsen av fristen på tre måneder i tvisteloven § 10-4 første ledd i saker etter småkravsprosess, innebærer ytterligere kostnader som følge av at klager ikke ble innrømmet opphold i rentekostnader for perioden overskridelsen gjaldt.

Dommerfullmektig B har ikke latt tvil komme tiltalte til gode ved bevisføringen knyttet til inntektsgrunnlaget ved søknaden om lån i den aktuelle saken. Dette utgjør et brudd på FN's erklæring om menneskerettigheters artikkel 11.

B har videre tillatt motparten å bruke uriktige bevis i strid med straffeloven § 168. Videre har han tillatt motparten å bruke udokumenterte påstander som ikke uten videre virker pålitelige. Fra klagen hitsettes:

”..Vi sitter med en besk ettersmak av at her stinker det kommunikasjoner mellom dommer og motparten som må ansees utilbørlig. Eller i verste fall at dommeren på egenhånd bestemmer seg for hva han mener vil underbygge hans forutbestemte dom.”

Videre har dommerfullmektig B idømt saksomkostninger som ikke ser ut til å vedrøre saken. Dette grenser enten mot fullstendig inkompetanse, eller i verste tolkning forsøker B å gjøre seg attraktiv overfor en mulig fremtidig arbeids- eller oppdragsgiver. Fra klagen hitsettes:

”Jeg betrakter B som en novise i faget med sine 30 år, og antar at man i dette stadium av sin karriere forsøker å åpne dører. I dette tilfellet går dette på bekostning av min klient/kone, og forholdet bør virke ekstra skjerpene når man ser saken under ett.”

I klagen uttales det videre på side 6, i forhold til fastsetting av ankegebyret på 20 640:

”Det er mulig at lovverket ikke gir rom for slike vurderinger, men desto mer rigid systemet, desto viktigere er det at dommeren oppfører seg upartisk, og i tvilstilfeller favoriserer tiltalte. Videre har undertegnede lagt stort arbeid i å utforme en anke som ble innlevert X tingrett og er datert 08.11.2008. Dette ekstraarbeidet kunne vært unngått ved å opplyse om ankebeløpets størrelse på et tidligere tidspunkt slik at vi kunne vurdert om det var hensiktsmessig å anke i det hele tatt. Dette vitner om liten respekt for vår side fra B's side”.

Avslutningsvis i klagen av 10. desember 2008 har A uttalt:

”Etter vår mening har B vist slett skjønn og bør vurdere om han er skikket til å bekle en såpass viktig stilling. Han bør være en skam for norsk rettsvesen.

Vi ønsker å få vurdert handlingsmønsteret til dommerfullmektig B med henblikk på å gi ham strengest mulig disiplinærreaksjon”.

I brev av 30. januar 2009 har A uttalt:

”Som en oppfølger til klage fra undertegnede mot B ved samme embete (Deres ref ...), tillater jeg meg å reagere på ovennevnte sorenskrivers inntreden i saken ved sitt skriv til Tilsynsutvalget datert 16. januar 2009.

Han kommer med flåsete og nedlatende kommentarer i sitt skriv: "Klagen gjelder i det alt vesentlige forhold som neppe kan påklages til Tilsynsutvalget, og/eller som faller på sin egen urimelighet."

Etter mitt skjønn er det Tilsynsutvalget som skal ta stilling til dette.

Jeg har forsøkt å innhente opplysninger om hva "god dommerskikk" går ut på, men har ikke funnet noe på Internett. Dette bør kanskje opplyses om på www.domstol.no.

Jeg er rimelig sikker på at utsagn som sitert ovenfor bryter med den måten en dommer skal kommunisere på. Jeg ber Tilsynsutvalget vurdere dette."

Klager har videre uttalt:

"Verken B eller C leser prosesskrivene særlig godt, og begge later til å sveve i den villfarelsen at jeg angriper den lange saksbehandlingstiden. Det jeg faktisk skrev som punkt 1 i min klage mot B var:

"Dersom saken skal løses med tvungen gjeldsordning (kreditor er ikke interessert i noen form for gjeldsordning), betyr oversittelse av fristen på minst 3 måneder ytterligere kostnader for min klient, ved at hun ikke ble innrømmet opphold i rentekostnader for perioden overskridelsen gjaldt.

Vi bestrider jo dommen med dens premisser, og mener min klient ikke hadde noen muligheter å få en rettferdig behandling ettersom ankegebyret er urimelig høyt i forhold til saksøktes økonomiske situasjon. Dommeren burde ha forutsetninger til å skjønne konsekvensene for en person som kommer i kategorien gjeldsslave. Vedkommende har ingen rettigheter til å komme ut av forholdet i motsetning til mordsaker, der en dømt vil bli forsøkt tilbakeført til samfunnet. Dersom et gjeldsoffer ikke klarer å unngå psykiske problemer, og er heldig nok til å komme i et inntektsforhold der gjelden kan betjenes, straffes vedkommende med mer enn livsvarig fengsel, ettersom gjelden blir videreført til livsarvinger.

Uansett mener vi at det er klanderverdig å ikke ta noen hensyn i min klients favør når dommen inneholder innrømmelse av oversittelse tidsfrist i tvistelovens § 10-4 første ledd."

Vårt poeng var altså at min klient er påført *ekstrakostnader* som ligger utenfor hennes herredømme, og uten å ta hensyn til dette i de etter vårt syn feilaktige domspremissene. Kapasitetsproblemer ved embetet kan like godt skyldes ineffektiv og urasjonell drift, eller bemanning som ikke er "plukket på øverste hylle". Her vil jeg heller la C vurdere om han er en sinke for embetet, og bør la andre forsøke å oppnå bedre resultater."

Innklagede – dommerfullmektig B – har i hovedsak vist til følgende:

1. Stevning i saken ble inngitt 2. april 2008 med tvistesum som oversteg grensa for saker som automatisk skal behandles etter reglene om småkravsprosess. Etter felles ønske fra partene ble det besluttet å behandle saken etter reglene om småkravsprosess og uten muntlig sluttbehandling, jf. tvisteloven §§ 10-1 første ledd bokstav b og 10-3 første ledd andre punktum.

Undertegnede overtok saken fra annen dommer i august 2008. Tremånedersfristen i tvisteloven § 10-4 var da allerede overskredet. Ved brev av 20. august 2008 ble partene gitt frist til 3. september 2008 med å framsette nye bevis, påberope nye forhold og framsette krav om sakskostnader. Ved fristens utløp var saken klar til avgjørelse. Dom ble avsagt 14. oktober 2008. Tidsforløpet fra fristens utløp til dom ble avsagt skyldes tette beramminger og høyt arbeidspress i perioden.

2. Jeg har ikke noe forhold til E som er egnet til å gjøre meg inhabil i saker der selskapet er part.

3. Jeg ser nå at partsangivelsen på sakskostnadsoppgaven inngitt av E's prosessfullmektig er uriktig. Saksnummeret er riktig og de oppgitte kostnadene synes riktige ut fra det nedlagte arbeidet.
4. Sammen med forkynnelsen av dommen mottok A og hans kone standardskrivet «Rettledning om ankeadgangen i sivile saker». Det er der gjort oppmerksom på at ankende part må betale behandlingsgebyr og at nærmere opplysninger om dette kan fås ved henvendelse til retten.

For øvrig knytter klagen seg etter min mening til forhold knyttet til bevisvurderingen som kunne vært gjort til gjenstand for anke.”

Innklagede – sorenskriver C – har i hovedsak vist til følgende:

”Klagen gjelder i det alt vesentligste forhold som neppe kan påklages til tilsynsutvalget, og/eller som faller på sin egen urimelighet. Imidlertid et er ett påklagd forhold som faller under mitt ansvar og som jeg finner det riktig å uttale meg nærmere om - nemlig saksbehandlingstiden.

Saken kom inn til retten den 2. april 2008 og pålegg om tilsvar ble gitt den 7. med frist til 28. s.m.. Utgangspunktet var at saken skulle behandles etter småkravsprosessen, men etter at tilvar innkom ble det konstatert at dette inneholdt motkrav som var så høye at de måtte behandles etter allmennprosessen med mindre partene avtalte noe annet. Av saksbehandlingssystemet ser det ut som om klager samtykket i at motkravene kunne behandles som småkravsprosess den 3. juni 2008. I perioden 1. juli - 15. august var det rettsferie og retten tok opp tråden i saken igjen den 20. august 2008 med et skriv til partene hvor det ble konstatert at retten fant at saken var klar for avgjørelse, og satte frist for eventuelle ytterligere anførsler og bevis. Jeg har ikke notert på hvilket tidspunkt dommerfullmektig B ble tildelt saken fra meg, men det kan enten ha skjedd i siste del av juni 2008 eller i første del av august. Som kjent ble muntlig forhandling i saken avholdt den 14. oktober 2008.

Ved embetet er det et betydelig arbeidspress og domstolen oppfyller ikke de oppsatte mål for saksbehandlingstid for sivile saker. I 2008 hadde vi en økning i sakstallet tilsvarende 11 % og for de sivile saker var økningen 12 % uten at personellressursene ble styrket i samme tidsrom. Vi har vært nødt til å prioritere mellom sakene og har forsøkt å konsentrere innsatsen på barnevernsaker, straffesaker med 6-ukersfrist og liknende. Dessverre har dette i noen tilfeller fått konsekvenser for andre saker.

På grunnlag av de omstendigheter jeg har redegjort for, mener jeg at det i den saken som klagen gjelder, ikke er opptrådt i strid med god dommerskikk selv om saksbehandlingstiden er lenger enn ønskelig. Så langt tilsynsutvalget mener at det ut fra den totale saksbehandlingstid er opptrådt i strid med god dommerskikk, har dommerfullmektig B bare delvis ansvaret og jeg anmoder om å få forhåndsvarsel hvis tilsynsutvalget finner det aktuelt ex officio å utvide klagesaken til å omfatte undertegnede behandling av saken.”

Prosessfullmektig – advokat D – har uttalt følgende:

”Det er for meg noe vanskelig å ta stilling til påstander som er fremsatt av motparten da det meste gjelder forhold som er gjenstand for en anke. Jeg har gjennomgått klagen fra motparten og kan ikke se at det er særlig jeg kan tilføre saken. Det kan opplyses at jeg ikke

har noe å utsette på fremdriften i saken og heller ikke avgjørelsen om at saken skulle behandles skriftlig.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan ”vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig”. Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Tilsynsutvalget tar først stilling til klagen rettet mot dommerfullmektig B.

A har blant annet anført som klagegrunnlag at dommerfullmektig B ikke lot tvilen komme tiltalte til gode og at han lot motparten føre uriktige bevis og udokumenterte påstander. Videre anfører A at det ble idømt saksomkostninger som ikke vedrørte saken og at det ikke ble tatt hensyn til debitors økonomi når ankesummen ble fastsatt.

Det fremstår som klart at denne delen av klagen gjelder misnøye med rettsavgjørelsen i saken som klagen er forankret i. Det dreier seg om forhold som kunne vært brukt som grunnlag for anke. et eventuelt kjæremål Det er uten betydning for utvalgets prøvelsesadgang om adgangen til å anke har vært benyttet eller ikke. Tilsynsutvalget har etter dette ikke myndighet til å vurdere denne delen av klagen rettet mot dommerfullmektig B, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd, og klagen mot dommerfullmektig B avvises fra behandling i forhold denne del.

A har videre anført at dommerfullmektig B favoriserte motparten i saken, at han brøt taushetsplikten ved å oversende en saksomkostnadsoppgave fra motparten hvor det feilaktig er vist til en annen klient, og at dommerfullmektig B brukte altfor lang tid på å avsi dom.

Tilsynsutvalget legger til grunn at dette er forhold som utvalget har myndighet til å vurdere opp mot normer for god dommerskikk.

Utvalget finner å kunne legge til grunn at motpartens prosessfullmektig, advokat D, oppga feil klient i saksomkostnadsoppgaven og at oppgaven ble oversendt motparten uten at den ble korrigeret. Tilsynsutvalget er av den oppfatning at oversendelsen av saksomkostnadsoppgaven ikke utgjorde et brudd på taushetsplikten etter domstoloven § 63a. Utvalget viser til at opplysningene ikke utgjør ”personlige forhold” etter forvaltningsloven § 13 nr 1. Uavhengig av spørsmålet om dette var taushetsbelagt informasjon, er Tilsynsutvalget av

den oppfatning av at oversendelsen ikke innebar et brudd på normene for god dommerskikk.

Utvalget går deretter over til å vurdere anførselen om sen saksbehandling.

Etter tvisteloven § 11-6 skal retten legge en plan for behandlingen av saken og følge den opp slik at saken effektivt og forsvarlig kan bringes til avslutning. Etter § 11-7 plikter domstollederen å påse at aktiv saksstyring etter § 11-6 overholdes. En part kan kreve at domstollederen griper inn, jf. § 11-7 første ledd siste punktum. Domstolleders beslutning kan ankes, jf. § 11-7 tredje ledd.

Tilsynsutvalget for dommere legger til grunn at bestemmelsene i § 11-7, jf. § 11-6 ikke innebærer at Tilsynsutvalget er avskåret fra å vurdere sen saksbehandling i forhold til normer for god dommerskikk. Slik Tilsynsutvalget ser det, er det tale om to regelverk som gjelder ved siden av hverandre. I tråd med utvalgets praksis før ikrafttredelsen av tvisteloven, legger derfor Tilsynsutvalget til grunn at utvalget kan vurdere spørsmålet om den aktuelle saksbehandlingstiden er i strid med god dommerskikk.

Utvalget legger til grunn at saken innkom X tingrett 2. april 2008 og at saken ble overført til dommerfullmektig B i august 2008. Fristen på tre måneder etter tvisteloven § 10-4 var da allerede overskredet. Utvalget legger deretter til grunn at partene, i rettens brev av 20. august, ble gitt en frist til 3. september med å fremsette nye bevis og å påberope seg nye forhold. Dom ble deretter avsagt 14. oktober 2008.

Tilsynsutvalget for dommere vil bemerke at dommerfullmektig B ikke kan holdes ansvarlig for den saksbehandlingen som fant sted før saken ble overført til ham. Videre har Tilsynsutvalget ikke forutsetninger for å vurdere nødvendigheten av rettens brev av 20. august 2008, med frist frem til 3. september. Det gikk deretter i underkant av 1 ½ måned fra fristutløpet og til dom ble avsagt. På grunn av den saksbehandlingstiden som allerede hadde gått, burde dom i saken falt raskere enn hva som faktisk skjedde. Tilsynsutvalget finner imidlertid å legge til grunn at det på dette tidspunktet var et høyt arbeidspress ved domstolen. Etersom liggetiden på i underkant av 1 ½ måned dessuten fremstår som relativt begrenset, har Tilsynsutvalget kommet til at saksbehandlingstiden ikke utgjør brudd på god dommerskikk.

Utvalget finner det heller ikke godtgjort at dommerfullmektig B opptrådte partisk eller på annen måte favoriserte motparten i saken.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.

Tilsynsutvalget går deretter over til å vurdere klagen mot sorenskriver C.

A har for det første anført som klagegrunnlag at sorenskriver C, som domstolleder, ikke sørget for at saksavviklingstiden i den konkrete saken ble holdt på et forsvarlig nivå.

Tilsynsutvalget viser til bemerkningene foran om at domstolleder har et overordnet ansvar for saksavviklingen ved domstolen. Utvalget legger videre til grunn at domstolleder har et særlig ansvar for å følge opp dommerfullmektiger, også i forhold til saksavviklingstiden.

Det følger av tvisteloven § 10-4 første ledd at dom i saker som behandles etter småkravsprosessen, normalt skal avsies innen tre måneder etter at saken kom inn til domstolen. I den aktuelle saken gikk det i underkant av 6 ½ måned fra saken kom inn og til dom forelå.

Selv om saksbehandlingstiden isolert sett er for lang, finner ikke Tilsynsutvalget at sorenskriver C i egenskap av domstolleder har handlet i strid med normer for god dommerskikk. Tilsynsutvalget legger til grunn at domstolen har et betydelig arbeidspress og at de ikke oppfyller de oppsatte mål for saksbehandlingstid i sivile saker. Selv om dette ikke fritar sorenskriver C fra domstolleders overordnede ansvar for saksavviklingen, legger utvalget til grunn at domstolen i en slik situasjon er nødt til å prioritere de saker som etter loven skal prioriteres. Utvalget har videre ikke forutsetninger for å vurdere nødvendigheten av den omfordeling som sorenskriver C gjorde 20. august 2008. Under henvisning til at en del av saksbehandlingstiden bestod av rettsferie, har Tilsynsutvalget kommet til at sorenskriver C ikke opptrådte i strid med god dommerskikk.

A har videre anført som klagegrunnlag at sorenskriver C, i sin uttalelse av 16. januar 2009, kom med flåsete og nedlatende bemerkninger til klagen.

Tilsynsutvalget legger til grunn at dette knytter seg til uttalelsen:

”...Klagen gjelder i det alt vesentligste forhold som neppe kan påklages til tilsynsutvalget, og/eller som faller på sin egen urimelighet...”

Utvalget bemerker at den første delen av formuleringen ovenfor gir anvisning til begrensningene i utvalgets kompetanse i domstolloven kapittel 12. Denne formuleringen fremstår klart som saklig i forhold til klagesaken. Selv om den siste delen av formuleringen til sammenligning fremstår som mer spissformulert, er dette på bakgrunn av de mange anførsle i klagen likevel etter utvalgets vurdering ikke i strid med god dommerskikk.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor sorenskriver C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen mot dommerfullmektig B avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves ved bruk av rettsmidler.
2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig B.
3. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver C.